

## POSTANOWIENIE

Dnia 8 sierpnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda (przewodniczący)  
SSN Jolanta Frańczak (sprawozdawca)  
SSN Halina Kiriło

w sprawie z odwołania P. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O.

o rentę z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy na skutek skargi P. S. o wznowienie postępowania w sprawie zakończonej prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 25 lipca 2017 r., sygn. akt III AUa [...], po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 8 sierpnia 2018 r.,  
zażalenia ubezpieczonego na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 19 lutego 2018 r., sygn. akt III AUa [...],

**1. oddala zażalenie,**

**2. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...] na rzecz adwokat M. W. kwotę 120 zł (sto dwadzieścia) powiększoną o stawkę podatku od towarów i usług tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu zażaleniowym.**

## UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w [...] postanowieniem z dnia 19 lutego 2018 r. odrzucił skargę wnioskodawcy P. S. o wznowienie postępowania w sprawie zakończonej prawomocnym wyrokiem tego Sądu z dnia 25 lipca 2017 r., III AUa [...], oddalającym apelację wnioskodawcy od wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 31 marca 2017 r., V U [...], którym oddalono odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w O. z dnia 18 października 2016 r., odmawiającej ponownie wnioskodawcy na podstawie art. 114 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1270) ustalenia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy.

W motywach orzeczenia Sąd Apelacyjny podniósł, że choć formalnie wnioskodawca powołał się na podstawy wznowienia postępowania wymienione w art. 403 § 2 k.p.c. i w art. 401 pkt 2 k.p.c., to jednak żadna z tych podstaw w sprawie nie zachodziła. Wymienione w skardze dwa dokumenty w postaci zakresu obowiązków dozorczy domów i zarządzenia nr 50 Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 29 czerwca 1990 r. odnośnie zasad wynagradzania dozorców nie stanowią nowych środków dowodowych w rozumieniu art. 403 § 2 k.p.c., ponieważ były znane wnioskodawcy w toku całego postępowania, a nie wykorzystał ich jedynie dlatego, że nie wiedział, iż mogłyby mieć znaczenie dla sprawy. Ponadto przedstawione dokumenty w żadnym zakresie nie odnoszą się do okoliczności istotnych w sprawie, które dotyczą zaistnienia wypadku przy pracy w 1992 r. oraz doznanego uszczerbku na zdrowiu. Wnioskodawca nie przedstawił argumentacji na poparcie tezy, że dowody te mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, co stanowi kolejną, konieczną przesłankę do wznowienia postępowania na podstawie art. 403 § 2 k.p.c. Natomiast w ramach podstawy wznowienia postępowania z art. 401 pkt 2 k.p.c. wnioskodawca w ogóle nie sprecyzował zarzutów i dlatego nie jest możliwe zbadanie jej rzeczywistego występowania. Skarga koncentruje się w tym zakresie na zarzutach odnoszących się do spraw pracowniczych toczących się przed Sądem Rejonowym i Okręgowym w K. (IVP [...], V Pa [...] i V Pa [...]) o ustalenie wypadku przy pracy, które nie mogą być objęte wniesioną w rozpoznawanej sprawie skargą

o wznowienie postępowania. Co do postępowania przed Sądem Apelacyjnym w sprawie zakończonej prawomocnym wyrokiem z dnia 25 lipca 2017 r., III AUa [...] skarżący nie precyzuje zaś żadnych istotnych zarzutów procesowych, które mogłyby być rozważane w kontekście podstawy z art. 401 pkt 2 k.p.c. Skoro wniesiona skarga o wznowienie postępowania nie zawiera rzeczywistych podstaw wznowienia to - w ocenie Sądu Apelacyjnego - podlegała odrzuceniu na podstawie art. 410 § 1 k.p.c.

Zażalenie na postanowienie Sądu Apelacyjnego wniósł wnioskodawca, zaskarżając je w całości. Domagał się uchylenia zaskarżonego postanowienia oraz zasądzenia kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu zażaleniowym, które nie zostały pokryte w całości ani w części, w zakresie wniesionego zażalenia. W zażaleniu zarzucono naruszenie:

1) art. 403 § 2 k.p.c. w związku z art. 233 k.p.c. w związku z art. 410 § 1 k.p.c. przez przyjęcie, że skarga nie została oparta na ustawowej podstawie wznowienia, podczas gdy podstawa istniała z uwagi na wykrycie środków dowodowych, które miałyby wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu,

2) art. 401 pkt 2 k.p.c. przez przyjęcie, że w skardze nie zostało wykazane, by strona nie była należycie reprezentowana bądź wskutek naruszenia przepisów prawa była pozbawiona możliwości działania, podczas gdy skarżący wskazał uzasadnienie swoich twierdzeń w sposób wyczerpujący, a ustanowiony pełnomocnik z urzędu w całości je podtrzymał.

W uzasadnieniu podano, że przedstawione dowody w postaci dwóch wymienionych w skardze o wznowienie postępowania dokumentów nie mogły zostać przedłożone wcześniej, ponieważ skarżący, nie posiadając pełnomocnika z urzędu, nie wiedział, iż mogłyby mieć znaczenie dla sprawy. Dokumenty te potwierdzały, że do zadań skarżącego należało zamykanie chodnika, krawężników, jezdni przez cały rok. Wynika z nich, „co należało do obowiązków skarżącego oraz istnienia powinności powoda względem pracodawcy przez cały czas trwania stosunku pracy, nie tylko w okresie zimowym. Dokumenty te (...) wskazują zaniedbania w zakresie wyjaśnienia sfery faktu, przez kolejne instancje sądowe. Nie ulega bowiem wątpliwości, że piach noszony był zarówno w czasie zimy, jak i

lata, co uprawdopodobniało wystąpienie wypadku przy pracy oraz uzasadniało przyznanie skarżącemu renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie nie zasługiwało na uwzględnienie. Skarga o wznowienie postępowania ma charakter nadzwyczajnego środka prawnego, zmierzającego do wzruszenia prawomocnych orzeczeń, stąd wykładnia regulujących ją przepisów powinna mieć charakter ścisły. Według jednolitego orzecznictwa Sądu Najwyższego możliwość wznowienia postępowania na podstawie art. 403 § 2 k.p.c., na którą powołuje się skarżący, jest uzależniona od łącznego zaistnienia trzech przesłanek, po pierwsze - wykrycia po uprawomocnieniu się wyroku nowych faktów, które istniały w toku postępowania, ale nie zostały w nim powołane, po drugie - możliwości ich wpływu na wynik sprawy oraz po trzecie - niemożności skorzystania z nich przez stronę w poprzednim postępowaniu (por. postanowienia z dnia 7 kwietnia 2010 r., II PZ 8/10, LEX nr 603833; z dnia 8 czerwca 2010 r., II PZ 12/10, LEX nr 619632; z dnia 10 listopada 2010 r., II UZ 29/10, LEX nr 707895; z dnia 14 lipca 2017 r., II CZ 35/17, LEX nr 2352150 i powołane w nich orzeczenia). Hipotezą art. 403 § 2 k.p.c. objęte są więc takie środki dowodowe, które istniały w czasie postępowania, o którego wznowienie wnosi strona, a jednocześnie nie mogły być w tym postępowaniu wykorzystane z przyczyn obiektywnych. Przesłanka obiektywności oznacza przy tym, że chodzi o dowody, których na etapie wcześniejszego postępowania strona nie знаła i nie mogła z nich skorzystać. Innymi słowy, strona nie wiedziała o ich istnieniu i nie mogła o tym wiedzieć przy uwzględnieniu staranności przeciętnego uczestnika postępowania, należycie dbającego o swoje interesy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 lutego 2009 r., II CZ 16/09, LEX nr 1353171 czy z dnia 28 czerwca 2017 r., IV CZ 34/17, LEX nr 2338039). Nie zalicza się do nowości tych dowodów i okoliczności, które nie zostały przez stronę powołane na skutek opieszałości, zaniedbania, zapomnienia, czy błędnej oceny potrzeby ich powołania (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 lutego 1999 r., II CKN 807/98,

LEX nr 78214; z dnia 17 stycznia 2001 r., IV CKN 1515/00, LEX nr 1166382; z dnia 12 lutego 2004 r., V CZ 158/03, LEX nr 168292; z dnia 4 marca 2005 r., III CZ 134/04, LEX nr 1511050; z dnia 20 stycznia 2016 r., IV CZ 77/15, LEX nr 2009509). Podstawą wznowienia musi być zatem okoliczność lub środek dowodowy, istniejący w czasie trwania poprzedniego postępowania, lecz obiektywnie niemożliwy do ujawnienia dla strony w tym postępowaniu, a więc wtedy „nieujawnialny”. Ponadto, jak wskazano powyżej, przesłanką przedstawionej w skardze o wznowienie przyczyny z art. 403 § 2 k.p.c. w postaci wykrycia nowych środków dowodowych, jest warunek, aby środki te mogły mieć wpływ na wynik sprawy ze względu na postawę faktyczną rozstrzygnięcia. Skarżący powinien wskazać, na czym wpływ nowych środków dowodowych na wynik sprawy miałby polegać (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 2 października 2015 r., II CZ 65/15, LEX nr 1816590; z dnia 6 lipca 2016 r., II PZ 13/16, LEX nr 2082061).

Uwzględniając powyższą wykładnię art. 403 § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy podziela ocenę Sądu Apelacyjnego, że skarżący nie wykazał, iż nie mógł skorzystać z dowodów w postaci zakresu obowiązków dozorca domów oraz zarządzenia nr 50 Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 29 czerwca 1990 r. przed zamknięciem postępowania przez Sąd drugiej instancji. Przeciwnie z treści skargi, jak i zażalenia, wynika, że skarżący miał dostęp do obu dokumentów, ale nie przedłożył ich wcześniej, ponieważ - jak sam - podał „nie wiedział, iż mogłyby mieć znaczenie dla sprawy”. W żadnym razie nie można zatem uznać, by powołane środki dowodowe były dla skarżącego „nieujawnialne”. Jak wskazano wyżej, podstawą wznowienia postępowania, o której mowa w art. 403 § 2 k.p.c., mogą być jedynie takie okoliczności faktyczne lub środki dowodowe, które nie tylko nie zostały ujawnione w poprzednim postępowaniu, ale w czasie jego trwania dla skarżącego miały charakter „nieujawnialny” - strona nie miała do nich dostępu i nie musiała ich znać (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 1 kwietnia 2011 r., III CZ 13/11, LEX nr 1102870). Z kolei przez fakty ujawnialne rozumie się takie fakty, które strona powinna znać, to jest miała możliwość dostępu do nich (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 lutego 2015 r., I CZ 1/15, LEX nr 1653738). Skarżący nie wskazał na żadną obiektywnie istniejącą przeszkodę, która uniemożliwiła mu przedstawienie wspomnianych dowodów przed prawomocnym

zakończeniem postępowania w sprawie objętej skargą o wznowienie postępowania. Wyjaśnienia, że skarżący nie wiedział o przydatności tych dowodów dla sprawy w żaden sposób nie wykazują, by dowody te były dla niego „nieujawnialne” przed prawomocnym zakończeniem postępowania. Z wyjaśnień tych wynika natomiast, że do nieprzedłożenia dowodów w poprzednim postępowaniu doszło wyłącznie z powodu dokonania przez skarżącego błędnej oceny potrzeby ich powołania. A to powoduje, że nie ma podstaw, aby zaliczyć je do nowych dowodów w rozumieniu art. 403 § 2 k.p.c. Ponadto, skarżący we wniesionej skardze w ogóle nie starał się wyjaśnić, jaki wpływ na wynik sprawy mają omawiane dokumenty. Należy podkreślić, że sprawa zakończona prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego dotyczyła ustalenia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy. Wbrew stanowisku zawartym w zażaleniu, mający wynikać z powołanych dokumentów fakt, że obowiązkiem dozorczy było noszenie piachu, zarówno w zimnie jak i w lecie, nie uprawdopodobnia, by skarżący doznał wypadku przy pracy i uszczerbku na zdrowiu powodującego niezdolność do pracy.

Jeżeli chodzi o zarzut naruszenia art. 401 pkt 2 k.p.c., to w judykaturze Sądu Najwyższego przyjmuje się, że w rozumieniu tego przepisu strona zostaje pozbawiona możliwości działania tylko wtedy, gdy doszło do pozbawienia jej możliwości obrony, a więc gdy znalazła się w takiej sytuacji, w której nie tylko ograniczono lub utrudniono jej przedstawienie i popieranie swojego stanowiska w toczącym się postępowaniu, ale także gdy było to wynikiem naruszenia przepisów prawa procesowego przez sąd lub inną stronę (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2014 r., IV CZ 112/13, LEX nr 1433607 i powołane w nim orzecznictwo). Skarżący nie przytoczył we wniesionej skardze żadnej z wymienionych wyżej okoliczności. Samo sformułowanie podstawy wznowienia w sposób odpowiadający ustawie nie oznacza, że skarga opiera się na ustawowej podstawie wznowienia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 stycznia 1968 r., I CZ 122/67, OSNC 1968 nr 8-9, poz. 154). Zgodnie z art. 410 § 1 k.p.c. skarga podlega odrzuceniu nie tylko wtedy, gdy powołana w niej podstawa wznowienia została sformułowana w sposób nieodpowiadający ustawie, ale także wówczas, gdy wskazane w niej okoliczności wprawdzie dadzą się podciągnąć pod przewidzianą w ustawie podstawę wznowienia, to jednak w rzeczywistości

podstawa ta nie występuje (zob. uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2007 r., III CZ 1/07, LEX nr 533907).

Sumując powyższe, wbrew zarzutom zażalenia, Sąd Apelacyjny rozpoznając skargę o wznowienie postępowania, w sposób uprawniony stwierdził, że środki dowodowe przytoczone w skardze nie były nowymi dowodami w rozumieniu art. 403 § 2 k.p.c., jak też nie mogły mieć wpływu na wynik sprawy. To powoduje, że wskazana w skardze podstawa wznowienia w rzeczywistości nie zachodziła. Jeżeli z uzasadnienia skargi wynika, że okoliczności w niej wskazane nie wyczerpują ustawowej przesłanki wznowienia postępowania, to skarga nie jest oparta na ustawowej podstawie wznowienia i podlega odrzuceniu zgodnie z art. 410 § 1 k.p.c. (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 28 października 1999 r., II UKN 174/99, OSNP 2001 nr 4, poz. 133; z dnia 7 lipca 2005 r., IV CO 6/05, Biul. SN 2005 nr 9, s. 14; z dnia 21 września 2007 r., V CZ 88/07, LEX nr 486003; z dnia 26 września 2007 r., IV CZ 48/07, LEX nr 485887; z dnia 9 października 2009 r., II CZ 51/09, LEX nr 1402613; z dnia 26 listopada 2009 r., III CZ 52/09, LEX nr 1422037).

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji (art. 398<sup>14</sup> w związku z art. 394<sup>1</sup> § 3 k.p.c.).